

LO
MARQUÉS DE CARQUINYOLI

JUGUET CÒMICH EN UN ACTE

arreglat á la escena catalana

PER

C. GUMÁ

Estrenat en lo TEATRO DE NOVEDATS

la nit del 7 de Febrer de 1893

Preu: UNA pesseta

BARCELONA

LLIBRERÍA ESPANYOLA DE LÓPEZ, EDITOR

Rambla del Mitj, núm. 20

1893

LO MARQUÈS DE CARQUINYOLI

Obras dramáticas de C. Gumá

- Ecce-Homo.**—Monólech filosófic, en un acte y en vers.
—*Un actor.*
- Gos y gat.**—Juguet cómich, en un acte y en vers.—*Dugas damas y dos actors.*
- Un cap-mas.**—Juguet cómich, en un acte y en vers.—
Una dama y quatre actors.
- ¡Tres micos!**—Monólech festiu, en un acte y en vers.—
Un actor.
- Un cessant.**—Monólech-extravagancia, en un acte y en vers.—*Un actor.*
- Cura de cristiá** (en colaboració ab *J. Roca y Roca*).—
Juguet cómich, en un acte y en vers.—*Set actors.*
- L' amor es cego.**—Juguet cómich, en un acte y en vers.—
Una dama y tres actors.
- Una casa de dispesas.**—Juguet cómich, en un acte y en vers.—*Dugas damas y quatre actors.*
- Ensenyansa superior.**—Juguet cómich, en un acte y en vers.—*Una dama y quatre actors.*
- Ni la teva ni la meva.**—Comedia en tres actes y en vers.—
Tres damas y cinch actors.
- Lo primer dia.**—Juguet cómich-lirich, en un acte y en vers.—*Una dama y quatre actors.*
- La llanterna mágica.**—Humorada en vers.
- ¡Abaix lo existent!**—Disbarat cómich, en un acte y en vers.—*Dugas damas y cinch actors.*
- Lo marqués de Carquinyoli.**—Juguet cómich, en un acte.—*Dugas damas y quatre actors.*
-

Totas aquestas obras, menos *La Llanterna mágica*, están impresas y s' en trobarán exemplars en la Llibreria Espanyola de López, Rambla del Mitj, 20.

Los dos monólechs ¡TRES MICOS! y UN CESSANT, van encuadernats junts, en un tomet que té per títol: 20 *minuts de broma*.

LO

MARQUÉS DE CARQUINYOLI

JUGUET CÒMICH EN UN ACTE

arreglat à la escena catalana

PER

C. Guma'

Estrenat en lo TEATRO DE NOVEDATS

la nit del 7 de Febrer de 1893

BARCELONA

LLIBRERÍA ESPANYOLA DE LÓPEZ, EDITOR

Rambla del Mitj, núm. 20

1893

REPARTIMENT

PERSONATJES			ACTORS
D.ª Calamanda (la marquesa).	45 anys.	<i>D.ª Elvira Morera.</i>	
Enriqueta (sa filla).	20	» »	<i>Concepció Galcerán.</i>
Lo marquès.	54	»	<i>D. Joan Oliva.</i>
Joan (pintor).	32	» »	<i>Ricardo Esteve.</i>
Llorens (l'ajudant).	36	» »	<i>Vicents Daroquí.</i>
Anton (criat de la casa).	28	» »	<i>Joaquim Montero.</i>

La acció passa á Sarriá, en la torre del marquès.

Época: actual.—Dreta y esquerra, las del actor.

Aquesta obra es propietat del autor.
Está encarregat del cobro de drets y de concedir lo permis pera executarla, D. Joan Molas y Casas—carrer del Hospital, 12 y 14, pis segon —y ab ell deurán enténdres tots los teatros, cassinos y societats que vulguin posarla en escena.
Quedan reservats tots los drets.

BARCELONA

TIPOLITOGRAFÍA DE LLUIS TASSO

Arch del Teatro, núms. 21 y 23

1893

ACTE UNICH

Sala d' aspecte antiquat, adornada ab cursileria. Al foro gran porta, per la qual se veu lo jardí á peu pla, darrera d' una petita barana. Portas á dreta y á esquerra: entre la de la esquerra y la del foro, una finestra que dóna també al jardí. A la paret, quatre ó cinch retratos antichs, pintats al oli: algun d' ells ha de semblar en Garibaldi: si es lo verdader retrato, millor. Bufet de saló, taula ab lo necessari per escriure, un mirall, cadiras, etc. Sobre 'l bufet un pom de flors, una ampolla de vi bo y una copa. A la esquerra, primer terme, un caballet de pintor, ab una tela, d' espatillas al públich.

ESCENA PRIMERA

ANTON y ENRIQUETA.

*(Enriqueta sèu davant del caballet, pintant.
Anton, vestit ab un frac que li vè molt ample,
s' està contemplant al mirall.)*

- ANT. Ves qui m' empeta la basa ara á mi... ¡Vestit de frac tot lo dia!... ¡Je je! Faig goig, vaja; m' ho conech. M' hi jugo qualsevol cosa, que en tot lo poble de Sarriá no hi ha un altre criat tan curro com jo... ¡Je je!... Veyám qué dirán ara las cambreras de las torres d' aquests vols, quan me vejín ab casaca.
- ENR. Anton, ¿vols fè 'l favor de no moure tan soroll? M' amohinas de veras.
- ANT. No soch jo, senyoreta, es lo frac. Es una prenda que si 's porta bè, 'n fa molt de soroll.
- ENR. *(Deixant lo pinzell.)* Vaja, no 'n puch sortir de cap manera: fa mitj' hora que traballo ab la quà d' aquest gall, y las plomas no 'm volen quedar bè... Mira, vès al galliner y pórtam lo modelo.

- ANT. ¿Lo... qué diu?
- ENR. Aquell gall que vas durme l' altre dia. (*Girant-se, pero sense alsarse.*)
- ANT. ¡Ah! Ja no está ab nosaltres: ahí 'l senyor marqués va vëndressel per un duro. A la quienta menjava massa, y com que 'ls galls generalment no fan ous y 'l sèu papá no vol mantenir animals inútils...
- ENR. ¿Quina ocurrencia! De tots modos, jo necessito unas quantas plomas de mostra. Ves si me 'n trobas algunas.
- ANT. ¿De quinas?
- ENR. Qualsevols: las primeras que trobis.
- ANT. (*Agafant una capseta de sobre la taula.*) Tingui, si es servida: aquí n' hi ha una capseta.
- ENR. ¿Pero qué 'm portas? ¿qu' es aixó?
- ANT. Plomas.
- ENR. ¿D' acer?
- ANT. ¿No diu vosté que totas son bonas?
- ENR. Francament, Anton: si 'l papá diu que no vol mantenir animals inútils, me sembla que perillias. (*Torna a pintar.*)
- ANT. (*Aquesta indirecta va per mi... Sòrt qu' ara la apaciguarè desseguida.*) (*Va al bufet y agafa 'l ram de flors.*) No m' havia recordat de dirli una cosa, senyoreta.
- ENR. ¿Qué? (*Sense girarse.*)
- ANT. Tingui: 'l senyor Angel Guix m' ha donat aquest ram per vosté.
- ENR. (*Prenentlo, ab alegría.*) ¡Ah! ¿avuy també?
- ANT. Ha passat per aquí davant a primera hora.
- ENR. Tè... y muixoní. (*Li dona una moneda.*)
- ANT. Gracias. (*¡Una pesseteta! Cada dematí faig lo mateix: m' arribo al jardí a ferli un ram, li entrego dihentli que me l' ha donat lo sèu xicot... y ella 'm regala una pesseta. Ne es mala idea aixó de vëndreli a n' ella mateixa las sévas flors, a pesseta 'l manat.*)
- ENR. (*Després de deixar las flors sobre 'l bufet.*) ¿No t' ha dit res?
- ANT. No senyora, ni una paraula.
- ENR. ¿Ahònt es ara 'l papá?
- ANT. M' ha semblat que anava al hortet a cullir taronjas.
- ENR. ¿Y la mamá?
- ANT. Trafiquejant per la cuyna: avuy es dia de bugada.
(*Enriqueta torna a posarse a pintar: Anton se coloca davant del mirall.*)

ESCENA II

ANTON, ENRIQUETA y CALAMANDA.

- CAL. (*Entra pèl foro.*) ¡Hola, Enriqueta...! ¿ja pintas?
 ENR. Bon dia, mamá.
 CAL. ¿Qu' es aixó que fas? ¿un canti?
 ENR. ¡Per Dèu, mamá!... Es un gall.
 CAL. ¡Ay, teus rahò! No sè còm m' ho mirava. (*Gi-rantse, à Anton.*) ¡Calla! Acóstat, Antonet... ¿ahónt vas tan mudat?
 ANT. Senyora marquesa... (*Fa una reverencia.*)
 CAL. (*Molt cremada*) ¿Qui l' ha autorisat per posarse 'l frac?... ¡Aixó es gran!
 ANT. ¿Lo frac? Si senyora que 'm grandeja una mica; pero com un hom encara fa la creixensa...
 CAL. Bè ¿que 't burlas de mi ó qué? ¿Cóm es que te l' has posat?
 ANT. ¡Ay ay! ¿que no me 'l van fe fer per mi?

ESCENA III

ANTON, ENRIQUETA, CALAMANDA y MARQUÉS.

- (*Lo marquès entra pèl foro. Va ab las calsas arremangadas, porta un barret vell y dú un covenet de taronjas y una gallina morta.*)
 MAR. Endavant; tot son ganancias. Una gallina morta. (*Deixa gallina y covenet sobre la taula.*) Per mi ha mort d' un cop de sol. (*Mirant à Anton.*) ¡Hola, hola! (*Enfadat.*) ¿Qu' es aquest atreviment?
 ANT. ¿Quin?
 MAR. ¿Encara ho preguntas? Aixó... 'l frac.
 ANT. (No sabia que d' un frac també se 'n digués un atreviment.)
 MAR. ¡Ala, à trèuretel dessegnida! (*Anton va trayént-sel.*) Al últim hasta se 'l posaria per dormir... ¿Que 't figuras que te l' he fet fer per tu aquest frac?
 ANT. ¿Ah, no?
 MAR. ¡Tanoca! Ni per tu, ni per mi, ni per ningü de nosaltres; sino pèls forasters, per las visitas... Anda, à vestirte com un criat d' està per casa, ab la brusa...
 CAL. (*Aproximantse à la porta del foro.*) Espèrat: sembla que pèl reixat entra gent...
 MAR. Tórnat à posá 'l frac... cuyta. (*A Calamanda.*) ¿Qui son? (*Anton se posa 'l frac.*)

- CAL. ¡Ah!... (*Apartantse de la porta.*) Ningú: son los jardineros que van á tallar aquells arbres.
- MAR. ¡Treute 'l frac, depressa!
- ANT. (*Trayéntsel.*) ¡Ay! ¡que 'm durará poch si me 'l haig de treure y posar tan sovint!
- MAR. Anda, á posarte la brusa, y de passada aconduheix aquesta gallina. (*Anton agafa la gallina y se 'n va pèl foro esquerra.*) Y tú, Enriqueta, vés á triar aquestas taronjas. (*Li dona 'l covenet.*) Posa las bonas en un caixonet, y las taradas sepáralas. (*Enriqueta se 'n va pèl foro, esquerra.*) Las aprofitarém nosaltres per postres.

ESCENA IV

CALAMANDA y MARQUÉS.

- MAR. Bueno: hi volgut que 'ns quedessim sols, perque t' haig de parlar d' un assumpto. Fa poch moments, lo senyor Guix m' ha indicat que desitja demanarnos la mà de la noya.
- CAL. (*Molt seria.*) ¿Y qué li has respost?
- MAR. Li he dit que te 'n parlaria á tu y que luego veuriam.
- CAL. (*Ab energia.*) ¡Donchs ja li pots dir que no!
- MAR. ¡Y ara! ¿per qué? Es rich, jove, sol...
- CAL. Pero... no es noble.
- MAR. ¡Y qué! ¿que 'n som nosaltres, per ventura?
- CAL. Fès lo favor de no dirho tan alt.
- MAR. No tinguís pò, ningú ho sent. Pero considera que al fi y al cap, en rigor jo no soch res més que 'l senyor Cunill... y tu, per conseqüencia la senyora Pinyol... de Cunill.
- CAL. Pero ¿per qué has de retreure cosas de setze ó divuyt anys atrás?
- MAR. Perque reflexionis una mica. ¿Te 'n recordas de quan vam retirarnos? La nena era molt menuda. Vam vendrens lo magatzém de terrissa, vam comprar aquesta gran casa á Sarriá, qu' era d' un noble arruinat, y vam instalárnoshi, rompent ab totas las coneixensas que teniam á Barcelona.
- CAL. Bueno ¿y qué vols di ab aixó?
- MAR. Espèrat. ¿De qué vè que 'ns tinguin per nobles? De que la gent dels voltants van comensar á pensarse que ho eram... y nosaltres ens ho vam deixar dir.
- CAL. ¿Qué més natural? No sè cóm pensas. ¿No era

- del marquès de Carquinyoli aquesta propietat? Donchs al comprarla, també podíam usar lo titol.
- MAR. ¡Ya, ya! Lo que 'ns salva es que l' últim hereu del marquès, crech qu' es un infelis mort de gana, que roda per América ó per no sé ahónt.
- CAL. Pero si ben mirat encara li hem fet un favor á n' aquest noble tronat, perque li hem conservat l' honor del titol... 'l rango de la familia...
- MAR. Forsa diners que 'm costa la tal familia. (*Pels quadros.*) Mira aquests retratos de personatjes antichs si 'n valen de quartos. Aquest vaig comprarlo en una liquidació... aquell als Encants... ¡Qui sab de qui deuen ser aquestas caras! N' hi ha un... aquell, que jo tinch pò qu' es un apóstol.
- CAL. ¡Calla! No las diguis aquestas cosas: son los nostres antepassats... y basta.
- MAR. Tens rahò, deixémnos de pinturas. ¿Qué pensas fer ab lo senyor Guix?
- CAL. Per mi, si tu t' empenyas en que 'l casament se realisi, no més hi ha una solució.
- MAR. ¿Quina?
- CAL. Qu' ell al menos se posi un *de*.
- MAR. ¿Un de qué?
- CAL. Un *de*, un *de* al davant del seu apellido: aixó sempre dóna barnis.
- MAR. ¡Oh, magnífich! Que 's posi barnis... dich que 's posi 'l *de*.
- CAL. ¿No 's diu Angel?
- MAR. Guix.
- CAL. Donchs ja está: ab lo *de*, resultarà Angel de Guix.
- MAR. (¿Y aixó troba que fa noble?)
- CAL. Y quan la noya hi sigui casada, será la senyora Cunill... de Guix.
- MAR. (¡Cunill de Guix!... ¡Angel de Guix!... Aixó semblará la parada d' un santi-di-guixi...) Nada, ¿t' está bé á tu d' aquest modo?
- CAL. A mi si.

ESCENA V

CALAMANDA, MARQUÈS y ENRIQUETA.

- ENR. Ja están triadas las taronjas.
- MAR. Bueno. (*A Calamanda.*) Vaig á tirarli alguna indirecta: ja veurás... Escolta, Enriqueta...
- ENR. Digui, papá.

- MAR. Respónme sense embuts. ¿Qué te 'n sembla del senyor Guix?
- ENR. (*Ruborosa.*) ¿A mi .. La veritat...
- MAR. No: ja ho sé lo que 'm vas à dir: trobas mal qu' ell no sigui noble ¿oy?
- ENR. (*Molt ingenua.*) ¡Ah, aixó si que tant se me 'n dóna!
- CAL. (*Indignada.*) ¿Cóm? ¡y ara!
- MAR. (Es la meva sanch, la sanch d' un plats y ollas.)
- CAL. Aixó las senyoretas aristocráticas que tenen modos no ho diuen.
- MAR. No, filla, no; aixó no 's diu, sobre tot si hi ha gent al davant. De totas maneras, tranquilisat: lo senyor Guix se posará 'l *de*.
- ENR. ¿Ahónt se 'l posará?
- MAR. Davant per davant del apellido: sóls ab aquesta condició 'l deixarem casar ab tu.
- ENR. ¡Ah!
- MAR. Bueno, digas: ¿qué n' opinas d' aquest projecte?
- ENR. (*Ruborosa.*) ¿Jo?... ¡Qué volen que 'ls digui! Si vostés me manan que m' hi casi...
- MAR. ¡Alto! Nosaltres no t' hem manat res...
- ENR. En fi, donchs, si m' obligan à dir lo que penso del senyor Guix...
- CAL. Del senyor *de* Guix...
- MAR. Si, veyám, explicat.
- ENR. (*Vacilant.*) Com jo apenas lo conech... única-ment puch dirlos (*Ab vivesa*) qu' es molt guapo, que munta molt bé à caball, que parla ab molta gracia y que té las mans molt finas.
- MAR. (¡Anda, salero!) ¿No sabs res més d' ell?
- ENR. (*Baixant lo cap.*) Res més.
- MAR. ¡Me 'n alegro moltíssim! (Diu que apenas lo coneix, y hasta sab que té las mans finas... Fihéu-vos de las senyoretas que no hi veuhen.)

ESCENA VI

CALAMANDA, MARQUÉS, ENRIQUETA y ANTON.

- ANT. (*Vestit ab una brusa molt curta y ridicula.*) Senyor marqués...
- MAR. ¡Ajá! Ara vas bé y ab lo traje que 't pertoca.
- ANT. Si senyor: sino que en compte de semblar un criat (*Ab molt mal humor*) d' un senyor marqués, semblo un xuflero.
- MAR. Bueno, bueno: aixó no son mal-de-caps teus: ¿qué hi ha?

- ANT. Hi ha un senyor que demana parlar ab lo propietari de aquesta torre.
 MAR. ¿Cóm se diu aquest senyor?
 ANT. Tingui: m' ha donat aquesta tarjeta. (*N' hi entrega una.*)
 MAR. (*Llegintla.*) Joan Vidal... No sé qui es: digali qu' entri. (*Anton se 'n va pèl foro dreta.*)
 CAL. Aném, nena. (*Al Marqués.*) Procura despatxarlo depressa aquest fulano, que avuy tenim bugada. (*Calamanda y Enriqueta se 'n van esquerra.*)

ESCENA VII

MARQUÉS, ANTON y JOAN.

- ANT. (*Aturantse á la porta.*) Fassi 'l favor: entri.
 JOAN. ¿Es vosté 'l duenyo d' aquesta propietat?
 MAR. 'L mateix. (*Se treu lo sombrero.*)
 JOAN. Vull demanarli un favor. Passant per la carretera, hi vist al extrèm del seu jardí una preciosa glorieta rústica cuberta de follatje... y li agraphiria moltíssim que me 'n deixés pendre un croquis. (*Mostrant l' àlbum que porta á la mà.*)
 MAR. ¿Un croquis? Aixís digui que vosté es pintor.
 JOAN. Efectivament.
 MAR. ¡Ah! (*Se posa 'l sombrero.*) Y aquell ximple 'm deya qu' era un senyor.) Bueno, prengui 'l croquis; pero... no prengui res més.
 JOAN. ¿Qué vol dir?
 MAR. Que quan passi pèl jardí, molt ojo: totas las fruytas están contadas. Hi tinch setanta nou peras, divuyt magranas, cent quaranta sis taronjas, cinquanta set cascabellitos.
 JOAN. (*Y un parell de castanyas que de bona gana 't clavaría ara mateix.*)
 MAR. Lo dicho ¿eh?
 JOAN. No passi cuydado.
 MAR. (*A Anton.*) Vigilamel bè y no 'l perdis de vista. (*Se 'n va pèl costat, porta esquerra.*)

ESCENA VIII

ANTON y JOAN.

- JOAN. (¿Qui deu ser aquest senyor tan ordinariot?)
 Tũ... ¿qué fa 'l teu amo?
 ANT. ¿Ara? Acaba de passar la bugada.

- JOAN. Pero ¿en qué s' ocupa? ¿quina es la seva professió?
- ANT. No 'n t'è cap: lo senyor marquès de Carquinyoli viu de renda.
- JOAN. (*Molt sorprès.*) ¿Qué? ¿aquest es lo marquès de Carquinyoli?
- ANT. Si senyor.
- JOAN. (¡Ay lo gran trapissonda!) Escolta, minyó, vès á dir al senyor marquès que vingui desseguida, qu' hem d' enrahonar.
- ANT. ¡Oh!... Es qu' ell m' ha manat que no 'l perdés de vista.
- JOAN. ¿Sí? Donchs jo 't mano lo contrari... (*Amenasantli una puntada de peu.*) ¡Anda, depressa...! (*Anton se 'n va pèl costat, esquerra.*) Vet' aquí un marquès de fira que necessita una bona llissò... y la rebrá, però de serio. (*Passejantse depressa, y estirantse ab molta formalitat. S' atura y 's mira 'l rellotje.*) ¿Las deu ja? Aquell pobre Llorens deu esperar-me á la casa de comida per esmorsar... Bè... ja sab ahont soch: si acás necessita alguna cosa, que vingui.
(*Torna á passejarse ab aire de dignitat.*)

ESCENA IX

JOAN y MARQUÈS.

- (*Darrera 'l marquès apareix Anton, que atravessa la escena y se 'n va pèl foro, dreta.*)
- MAR. ¿Diu que vostè 'm demana?
- JOAN. (*Quadrantse.*) ¿Es al senyor marquès de Carquinyoli á qui tinch l' honor de saludar?
- MAR. Sí, senyor.
- JOAN. ¿N' està ben segur? (*Ab retintin.*)
- MAR. ¡Y tal! ¿per qué ho diu això?
- JOAN. ¿Ja sab vostè que de la familia dels Carquinyolis no mès ne queda un?
- MAR. Bueno ¿y qué?
- JOAN. Que tinch motius per creure que aquest Carquinyoli no es vostè.
- MAR. ¿Per qué ho creu?
- JOAN. Moll senzill: perque soch jo.
- MAR. (*Trayentse 'l barret precipitadament.*) ¡Qué! ¿vostè es lo senyor marquès?
- JOAN. Cubreixis, cubreixis... fassim lo favor. (*Ab ironia.*)
- MAR. ¡Qui podia aná á pensarse que un jove vestit

ab aquest traje fos lo marquès!... De tots modos jo 'm felicito de la seva visita; y ja que vosté sembla una persona molt com cal, crech que encara 'ns podrém entendre.

JOAN. ¿En quin sentit?

MAR. No servintse vosté del titul de marquès ¿tindria inconvenient en deixármel portar?

JOAN. ¡Pero que 's figura que un titul de marquès se deixa com si fos un parayguas!

MAR. ¡Oh! Pagant, pagant: no vull dir gratis. (*Se treu la cartera.*) Ja veurá...

JOAN. Vol fé 'l favor de desar la cartera? (*Ab dignitat.*)

MAR. ¡Pero senyor marquès! (*Suplicant.*)

JOAN. ¡Senyor rabes!... Si vol ser noble, guányis'ho dignament.

MAR. ¿Y donchs? ¿qué solicita? ¿qué desitja?

JOAN. Senzillament: que deixi de titularse marquès.

MAR. ¡Ah! No pot ser... (*Casi á punt de plorar.*)

JOAN. ¿Qué nó?... Donchs... demá á las dotze á l'alcaldia.

MAR. (¡Me tracta com si fos un carreter!) Senyor marquès, sigui una mica enrahonat. Vosté qu' es artista, que t'è sentiments generosos, no voldrá despullarme d' un titul que 's pot dir que ja me l' hi conquistat ab setze ó divuyt anys d' exercici...

JOAN. ¡Qué vol que hi fassi jo!

MAR. ¡Y la mèva senyora, pobra Calamanda!... ¿Cóm li dono una noticia tan terrible? Y la mèva filla, una nena de vint anys, que ja la tenim promesa... 'S morirá de vergonya... y la senyora també... y jo igualment...

JOAN. ¡Quina mortandat! ¡Tres morts sobre la mèva conciencia!

MAR. ¡Quatre! ¡Ab lo promès, quatre!

JOAN. (Comensa á ferme gracia aquest bon home.) Francament, jo voldria evitar tota aquesta serie de catástrofes... y si trobessim algún medi digne d' arreglarho...

MAR. ¡Oh! Digui... (*Treu la cartera.*) Demani...

JOAN. ¿Vol fé 'l favor de no ensenyar mès la cartera?

MAR. Veyám, expliquis... (¡Deu mèu. que me 'n costa d' angunias lo ser marquès de Carquinyoli!)

JOAN. ¿Vosté diu qu' es molt rich?

MAR. ¿Jo?... (Es capás de demanarme una borrarxada de diners.) Ja veurá, rich; tinch un passamentet, una fortuna moderada.

JOAN. ¡Ah! Donchs no sent molt rich, deixémho corre: aixó no t'è adob. Tórnim lo titul.

- MAR. (*Desesperat.*) Bueno... si, soch rich, molt rich... pero... no gayre...
- JOAN. ¿En qué quedém?
- MAR. En fi... expliquis. (¿Qué deurá demanarme?)
- JOAN. Seguí... y escolti atentament. (*S' assentan.*) L' autorisaré pera usar lo mèu titul de marqués, ab la expressa condició de que ha de donar brillo al marquesat de Carquinyoli, tornant á la familia 'l sèu antich esplendor.
- MAR. ¿Qué mès?
- JOAN. Res mès.
- MAR. ¿Ab aixó 's dòna per satifet? ¿bastará ab donar esplendor á la familia?
- JOAN. Sí, senyor.
- MAR. (*Aixecantse, ab resolució.*) Demá faré embarnisar tots aquets retratos.
- JOAN. (*Alsantse.*) Es cert, los meus antepassats... Vull véurels. (*S' hi dirigeix.*)
- MAR. (*Deturantlo.*) No, no 's molesti.
- JOAN. (*Mirantsen un.*) ¡Ey! Escolti: li adverteixo que aquest no ha sigut may parent mèu; aquest es en Garibaldi.
- MAR. ¿De veras? (¡Y me 'l van vendre per noble!) Deu ser una equivocació del criat. Com de tant en tant los trayém al jardí perque s' orejin, deu haver pres un quadro per altre. Aquest Garibaldi ha de ser al menjador.
- JOAN. Bueno. La qüestió es que vosté compleixi lo pactat vivint com un verdader marqués. ¿Ahònt es lo mèu quarto?
- MAR. ¿Quín quarto?
- JOAN. ¡La meva habitació!... ¿No comprén que jo m' haig de quedar instalat aquí, per veure si des-empenya bé 'l paper?
- MAR. ¡Ah! ¿si?
- JOAN. ¡Vaya! ¿que potser li sab greu aixó? ¡Ay! Ja veig que no sab fé 'l marqués: los nobles son hospitalaris, generosos...
- MAR. Tè rahò; quedis aquí pèl temps que vulgui: encara que sigui... per dos ó tres dias. (Mès de tres, me sembla que no 'l podria aguantar.) No deurá pas menjá ab nosaltres... ¿oy?
- JOAN. ¡Es clar que sí! Y que ha de servir la taula ab esplendídes, com un verdader aristócrata.
- MAR. (¡Avuy que ni siquiera hem fet olla!) Ja veurá... (*S' acosta á la porta del foro, y ab las mans á la boca, 's posa á cridar de cara al jardí.*) ¡Antón!... ¡Antón!
- JOAN. ¿Qué son aquests crits? (*Disgustat.*)

- MAR. Es perque 'l criat vingui.
 JOAN. ¿Pero que no tè timbres ni campanetas?
 MAR. ¡Cà! No n' hi ha necessitat... ¡¡¡Antóoon!!!
 JOAN. (*Separantlo de la porta ab violencia.*) Li prohibeixo escandalitzar d' aquesta manera tan ordinària. S' ha de fer colocar timbres en totes las habitacions.
 MAR. ¿Li sembla aixis? Pues ho farém, ho farém...
 (*¡Vaya una calamitat m' ha caygut á sobre!*)

ESCENA X

JOAN, MARQUÉS y ANTÓN.

- ANT. ¿'M demanava, senyor marqués?
 MAR. Sí: digas que avuy s' ha de fer un gran dinar.
 (*Ab solemnitat.*) Mata una gallina.
 ANT. ¿Quina vol que mati?
 MAR. (*Fentli senyas.*) Aquella.
 ANT. ¿Quina vol dir?
 MAR. (*Acostans'hi.*) Aquella morta.
 ANT. Està bè: matarém la gallina morta.
 MAR. Y tot lo demés, digas que sigui pèl mateix istil.
 ANT. ¿Vol dir pèl mateix istil de la gallina morta?
 MAR. (*Trayentlo fora.*) Vès, vès depressa.
 (*Antón se 'n va pèl foro.*)

ESCENA XI

JOAN y MARQUÉS.

- JOAN. Bueno: ¿ahónt diu qu' es lo mèu quarto?
 MAR. Aquí. (*Dreta.*) Escolti: á la finestra hi ha tres vidres de paper; pero es interinament; estém esperant que vingui 'l vidrier... (*Ja fa un parell d' anys que l' esperém.*)
 JOAN. Vaig á respallarme una mica.
 MAR. Tingui compte ab las cadiras: n' hi ha dugas de rompudas. Estém esperant lo cadirayre... (*Ha de venir ab lo vidrier.*)
 JOAN. Ab lo sèu permís. (*Se 'n va, porta dreta.*)

ESCENA XII

MARQUÉS y CALAMANDA.

- CAL. Bè ¿què vens á ajudarnos á estendre la roba ó nó?
 MAR. (*Agafantla per la ma.*) Vina, desgraciada... ¡Si sabias lo que 'ns está passant!
- CAL. ¿Què? Es veritat: fas una cara tota estranya.
 MAR. Ell es aquí.
 CAL. ¿Qui?
 MAR. ¡Ell!... Jo l' he vist ab los meus propis ulls.
 CAL. ¿Pero qui?
 MAR. L' últim dels Carquinyolis... l' únich Carquinyoli legitim y verdader.
 CAL. ¡Deu meu! ¡qué dius!
 MAR. Es un pintor.
 CAL. ¡Ah!... Dónali un parell de pessetas y que se 'n vagi.
 MAR. ¡Ca!... Es orgullós, desinteressat, com tots los nobles... ¡Malviatje 'ls nobles!...
- CAL. ¡Cunill!... Ten present que nosaltres ne som.
 (*Ab dignitat.*)
 MAR. ¿Nosaltres?... ¡Y tall!... En fi; diu que vol lo seu titul de totas passadas.
 CAL. ¡Aixó may!... Escolta: ¿cóm ho pot demostrar ell qu' es un Carquinyoli?
 MAR. ¡Oh! N' estich segur... se li veu desseguida... Ademés, n' ha donat una proba que no falla.
- CAL. ¿Quina?
 MAR. Ha conegut que aquests (*Pèls retratos*) no son los seus antepassats. Diu que aquest es en Garibaldi.
 CAL. ¡Estém perduts!
 MAR. No encara. Jo, ab la mèva trassa, hi arreglat l' assumpto. Ens deixa usar la corona de marqués, ab la condició de que l' hem de fer brillar molt.
- CAL. ¿La corona?... Digali que cada dia la freguem ab polvos de banya de ciervo.
 MAR. S' ha instalat aquí, y passarà uns quants dias ab nosaltres pera experimentarnos. ¿Què tens avuy per dinar?
- CAL. Cigrons.
 MAR. ¡Cigrons!... ¿Vols di que aixó fa marqués?
 CAL. Si 't sembla, podém fer monjetas rênegas.
 MAR. Bueno: jo ja hi dit al Antón que... que arreglés aquella gallina morta. ¿No tenim un meló també?
 CAL. Sí, pero 'l guardava per demá qu' es diumenje...

- MAR. ¡No, no! ¡Derrotxémho tot!... Menjémsel avuy. Convé que 'l marqués quedi satisfet desde 'l primer moment... Tú vesteixte ben eleganta.
- CAL. Tú també: pòsat la levita bona... Ara 't netejaré una mica 'l coll y las solapas ab esperit de vi...

ESCENA XIII

MARQUÉS, CALAMANDA y JOAN.

- JOAN. Dèu los guart.
- MAR. (*A Cal.*) És ell. (*Alt.*) Esposa mèva, 't presento 'l senyor Vidal, un pintor molt acreditat y... molt bon home.
- JOAN. (*Saludant.*) Senyora marquesa...
- MAR. Ha vingut expressament per copiar la glorieta rústica del jardí... y 'ns farà l'honor de passar dos ó tres dias en companyia nostra. (*Per la finestra 's veu un criat extenent roba.*)
- CAL. Gracias per la finesa... (si no més son dos ó tres dias.) Fassis lo càrrech de que aquí es á casa seva. (*Calamanda se treu dissimuladament lo devantal y procura amagar-sel.*)
- JOAN. Escolti, senyor marqués. (*Senyalant la finestra.*) ¿Qu' es aquesta roba extesa que 's veu allá al jardí? ¿qui l' ha comesa aquesta inconveniència?
- CAL. ¡La mèva bugada!
- MAR. ¡Es veritat! (*Mirant y fent lo desentés.*) Llansols y calsotets penjats en cordas!... Marquesa ¿qué significa aixó?
- CAL. No sè... nome 'n ocupo d' aquestas menudencias.
- MAR. ¡Ah! Pues es un abús que no 's pot tolerar.

ESCENA XIV

MARQUÉS, CALAMANDA, JOAN y ANTÓN.

- ANT. Senyora marquesa: se m' han acabat las agullas. Fassi 'l favor de donármén.
- CAL. ¡Calla com un diastre!
- MAR. ¡Hola! ¿Ets tú 'l que t' atreveixes á extendre roba al jardí?
- ANT. ¡Si la senyora m' ho ha manat!
- CAL. ¿Jo? ¡ay trapassar!
- ANT. Si senyora, aquest demati.
- MAR. ¡Fes lo favor de callar, insolent!
- JOAN. ¿Es lo criat de vosté aquest?

- MAR. Si senyor: es un dels meus criats.
 JOAN. Donchs... vesteix d'un modo molt impropï. (*Anton va per anàrsen.*)
- MAR. ¡Es veritat! ¡no porta'l frac!... ¡Anton!
 ANT. Senyor...
 MAR. ¿Cóm es que vas ab brusa?
 ANT. ¡Ay ay! Si vosté m' ho ha ordenat.
 MAR. ¿Jo? ¡Insolent! No vull que may deixis lo frac...
 ¿ho tens entés? ¡May!... (Per dos ó tres dias.)
 ANT. Bueno, bueno. (M sembla que aquest home's torna tarumba.) (*Va per anàrsen: al arribar à la porta del foro, retrocedeix.*) ¡Ah!... Diu lo jardiner à quin preu s' ha de vendre aquell caixó de taronjas...
- JOAN. ¡Qué! ¿vosté ven taronjas?
 MAR. ¿Jo?
 ANT. ¡Oh! No més las bonas: las taradas ens las menjem aqui per postres.
 MAR. (*A Anton.*) ¿Vols fè'l favor de callar. (*A Joan.*) No'l cregui de cap paraula: es un mal entés. Aquest caixó de taronjas lo regalo á un amich de Barcelona y l' infelis del jardiner s' ha cregut que las enviava á vendre... ¡Imbécil, més que imbécil!... Está vist que un hom no se'n pot refiar dels dependents.
- JOAN. En efecte... ¿per qué no pren un majordóm?
 MAR. ¿Qué diu? Cabalment avuy ho deya á la mèva senyora: ¿veritat? ens fa falta indispensablement un majordóm... ¿Ne sab algün vosté?
- JOAN. ¡Sí! un de molt bó: ja'ls lo presentaré.
 MAR. (Ara si que m' ha atrapat: si ho sè no li pregunto.) Bè... no porta pressa de tots modos... Ja'n parlarém... (*A Anton.*) Tu veste à posá'l frac. (*Anton se'n va pèl foro.*) Marquesa, ten la bondat d' averiguar d' hont procedeix aquesta roba que han extés. (*Calamanda se'n va per la esquerra.*) Y jo, ab lo sèu permis, vaig á ventilar aixó de las taronjas... Al moment estich ab vosté... (*Se'n va pèl foro.*)

ESCENA XV

JOAN y aviat LLORENS.

- JOAN. (*Rihent.*) ¡Vaya uns marquesos!... Extenen la bugada al jardí... fan negoci ab las taronjas... Estich segur que'l dia de la festa major de Sarríá deuen vendre matons de Pedralbes...

- LLOR. (*Desde 'l portal, cridant.*) ¿Qu' hem de fer Joa-
net? ¿qué vens ó nó?... Fa mitj' hora que t' es-
pero á la casa de comida. (*S' adelanta.*)
- JOAN. ¡Ay, Llorens, dispénsam! M' ha surtit un assump-
to... ¿Cóm está la truyta que hi fet fè?
- LLOR. Bona, gracias á Dèu. Ara acabo de menjármela.
- JOAN. Millor. No 't moguis d' aquí donchs. T' hi trobat
una colocació molt més lucrativa que la de fer-
me de secretari y portarme la caixa dels colors.
- LLOR. ¿De serio? ¿una colocació bona? ¿Caixer del
Banch d' Espanya?
- JOAN. No te 'n riguis: serás majordóm d' un marqués,
que busca un home de confiansa, de talent y de
gust delicat.
- LLOR. ¡Majordóm!... ¿que dòna molta feyna aixó?
- JOAN. Gens.
- LLOR. ¡Bravo! ¿y 's cobra bon salari?
- JOAN. Dos duros cada dia.
- LLOR. ¿Si?... Ja 'm pots apuntar.
- JOAN. ¡Cuydado! Vè 'l marqués: presentat com una
persona. (*Llorens s' estira la roba y 's pentina
ab los dits ab certa magestat.*)

ESCENA XVI

JOAN, LLORENS y MARQUÉS.

- MAR. (*Cridant de cara al jardí, desde 'l portal.*) ¡Que
may més torni á passar aixó de la roba! (*S' ade-
lanta.*)
- JOAN. Senyor marqués, aquí tè 'l majordóm de qui li
he parlat fa poch.
- MAR. ¿Qué? ¿Quin majordóm?
- JOAN. Lo que vosté ha dit que necessitava.
- MAR. (*¡Mala ventada se t' emporti!...*) Tè rahò... es
cert que n' hem enrahonat una mica; pero ho
hem fet tan enlayre, que... la vritat...
- JOAN. Creyent que interpretava 'ls desitjos de vosté,
l' he llogat en nom sèu.
- MAR. ¿De veras? (*Consternat.*)
- JOAN. No té gayres pretensions: 700 duros al any...
- LLOR. Y además, menjat, begut, rentat y cusit...
- MAR. (*Y plantat al carré desseguida que aquest se 'n
vaji.*)
- JOAN. ¿Lí sembla bè tot lo que hi fet?
- MAR. ¡Admirable, home, admirable! (*¡Ab quin gust los
fusellaria á tots dos ara!*)
- JOAN. Estich segur de que 'n quedarà content. Ja veu-

rá, tantéjil: mentres tant, jo vaig à donar un tom pèl jardí... (Y à pendre 'l croquis de la glorieta.) (*Se 'n vá pèl foro, esquerra.*)

ESCENA XVII

LLORENS y MARQUÉS.

- MAR. (¡Ves ara qué 'n faig d'aquest *empantano* de majordóm, si no 'l necesito per res!... Y t'è un aspecte ben raro 'l tal home...)
- LLOR. ¿Cóm deya, senyor marqués?
- MAR. ¿Sab que noto? Que porta 'ls cabells molt llarchs.
- LLOR. Me 'ls faré escursar.
- MAR. Y 'ls pantalons molt curts.
- LLOR. Me 'ls faré allargar... (ab lo que 'm sobri dels cabells.)
- MAR. Diu que vostè entén en tot ¿vritat?
- LLOR. Psè... algo, algo...
- MAR. A veure, donchs: jo soch propietari de molts cases, y vostè s' haurá de cuydar de la cobranza dels lloguers. Suposo que sabrá resoldre tots los conflictes que se li presentin. Verbi-gracia: ¿sab cóm se fa per entaular un desahuci?
- LLOR. ¿Desa... qué?
- MAR. Desahuci; vull dir per expulsar un inquilino que no pagui 'l lloguer.
- LLOR. ¡Ah! Si senyor, si; ho sè perfectament. Hi tinch molta práctica ab aixó... (En cinch anys al menos m' han expulsat de trenta pisos.)
- MAR. Precisament també hi ha un assumpto sobre 'l qual vull consultarlo. Jo tinch un remat de cabras.
- LLOR. Que per molts anys pugui mantenirlas.
- MAR. No: las manté un pastor que las cuyda y ven la llet aquí á la plassa de Sarriá.
- LLOR. Perfectament.
- MAR. Ara entre jo y 'l pastor hem de fer una escritura, un contracte formal... (*Se treu un paper.*) ¿Veu? Aquí tinch lo borrador. Fixis ab l' article segon: es un dels més importants. (*Illegiá.*) «Lo pastor está obligat á respondre dels animals...»
- LLOR. Está bè: val més aixó, que no pas que 'ls animals responguin del pastor.
- MAR. ¿Vol dir?... Vaji escoltant: «En cas de que 's mori algun cap de bestiar...»
- LLOR. ¿Lo pastor ha de pagar l' enterro?

- MAR. No: en cas de que mori alguna cabra, ha de presentar la pell.
- LLOR. ¿La cabra?
- MAR. L pastor.
- LLOR. ¿La pell del pastor?
- MAR. ¡La pell de la cabra!
- LLOR. ¿La pell del cap?
- MAR. ¡Tota la pell!... (¡Quin majordóm més bestia!)
- LLOR. Trobo que aquesta precaució es indispensable; y ademés... trobo un' altra cosa.
- MAR. (*Ab interés.*) ¿Qué?
- LLOR. Que tinch una set bastant molestosa y si vosté m' ho permet... (*S' acosta al bufet y agafa l' ampolla.*) ¿Malvasia?... ¡bravísim! (*Se 'n posa a la copa y beu.*)
- MAR. (¡Aixó no es un majordóm! Aixó es un capitá de trabucayres.)
- LLOR. (*Aixugantse 'ls llabís ab la màniga.*) Superior, senyor marqués, superior...
- MAR. (Vaig á preguntá á n' aquell d' hont l' ha tret aquest home.) Al moment torno: repassi aquest contracte mentres tant. (*Li entrega l' escriptura y se 'n va pèl foro, dreta.*)

ESCENA XVIII

LLORENS y aviat ENRIQUETA.

- LLOR. ¿Si? Ara hi corro... ¡Ves qué n' haig de fer de la pell de las sèvas cabras! (*Adonantse del caballet.*) ¡Calla!... ¿també hi ha algú que pinta aquí? ¿Qu' es? ¿una cabra?... ¡Ah, no! És un gall. ¡Pobra bestia, cóm me l' han desfigurada...! Sembla talment un plat de sanch y fetje...
- ENR. (*Caminant ab lentitut.*) (¡Hola! ¿qui es aquest que 's mira 'l mèu quadro?)
- LLOR. (*Girantse.*) ¡Ah!... Dispensi, senyoreta: soch lo nou majordóm.
- ENR. ¿D' ahont?
- LLOR. D' aquí.
- ENR. ¡Y ara! ¿'l papá ha pres un majordóm?... ¿Per fer qué?
- LLOR. Crech que per no fer res.
- ENR. ¡Pues m' agrada la franquesa!... (*Senyalantli 'l quadro.*) ¿Qué hi es aficionat á las pinturas vosté?
- LLOR. ¡Psè! Una miqueta; soch algo artista; també pinto. (*Examinantla de regull.*) Vet' aquí una

- noya, que per en Joanet seria un bon partit...)
 ¿Li agradan á vosté 'ls artistas?
- ENR. ¡Oh! ¡molt! (*Ab entusiasme.*)
- LLOR. ¡Ajá! Li aprobo: per res del món s' enamori d' un home que tingui sentiments ordinaris.
- ENR. ¡Aixó may!
- LLOR. Vosté, naturalment, deurá volguerse casar ab un jove de gustos artistichs.
- ENR. (*Sofocada.*) ¿Jó?... (Lo papá ja li ha parlat del senyor Angel.)
- LLOR. Si; no m' ho negui. (*Ab picardia.*) Per cert que jo 'n coneeh un... que no es gaire lluny de aquí... que 'm sembla que...
- ENR. (*Avergonyida.*) ¡Calli, per mor de Déu...! Calli, ja ho sé... ¡Estigui bo!... (*Se 'n va precipitada-ment pèl costat, esquerra.*)
- LLOR. ¡Hola hola!... Aixó ha sigut arribá y moldre... Aquesta noya l' ha vist y se 'n ha enamorat... ¡Quina sort té aquest xicot!... Nada, 'n parlaré al marqués desseguida. Al fi y al cap en Joanet es un bon company: vull tornarli 'l favor que ara acaba de ferme... Ell me troba una plassa de majordóm... Jo li trobo una plasa de marit. Estarém en paus.

ESCENA XIX

LLORENS, MARQUÉS y aviat JOANET.

- MAR. No 'l trobo en lloch... ¿No ha vist pas al senyor Vidal?
- LLOR. No... oy, que necessito véurel. Espérim aquí: hem d' enrahonar d' un assumpto de molta importancia: ¿ho sent? Espérim. (*Se 'n va corrent pèl foro, esquerra.*)
- MAR. ¡Espérim! Endavant, ell ho mana. Potser si que l' he pres per majordóm y al últim resultarà qu' es l' amo.
- JOAN. (*Pèl foro, dreta.*) (Bueno... ja hem pres lo croquis.) (*Se sent trencadissa de vidres á la dreta del jardí.*) ¿Qu' es aixó?
- MAR. (*Acostantse á la porta.*) Me sembla que m' han trencat un vidre del invernácul... ¡Oy!... Ja veig qui ha sigut. (*Molt natural, apartantse del foro.*) Lo fill del propietari vehí. També es noble.
- JOAN. (*Ab ironia.*) ¿També?... ¿Y qué pensa fer ara vosté?
- MAR. ¿Jó? Res: enviarli 'l criat per dirli que m' ha de pagá 'l vidre.

- JOAN. ¡Qué! ¿aixis las arregla aquestas cosas? ¿y vostè vol passar per marquès?
- MAR. ¡Y donchs! ¿qué vol que fassi? ¿que pagui 'l vidre jo? ¡Cá barret!
- JOAN. (*Ab dignitat.*) Lo que vull, lo que li correspon, es que demani immediatament una reparació d' aquest insult.
- MAR. ¿Quin insult?
- JOAN. La ruptura del vidre.
- MAR. ¡Fugi, home! En tot cas l' insultat no soch jo: es lo vidre.
- JOAN. ¿Ah si? ¿Es dir que deixa trepitjar impunement l' honor dels Carquinyolis?... Basta: tórnim lo titul.
- MAR. ¡Pero home! ¿vol que ara jo per la miseria d' un vidre, que ja devia ser esquerdat, perque aquí casi tots ho son, vaja á barallarme ab lo conde vehí?
- JOAN. Si senyor: es necessari que 's derrami poca ó molta sanch. Nada, segui y escrigui: jo dictaré. (*Lo marquès, després de vacilar un moment, s' assenta davant de la taula y suca la ploma.*)
- MAR. (*Ab resignació.*) ¡Dicti!
- JOAN. «Senyor conde... l' insult que un individuo de »la seva familia... acaba de inferir al meu honor...»
- MAR. No senyor: al vidre.
- JOAN. (*Ab firmesa.*) «¡Al meu honor... necessita una »reparació en lo terreno de las armas. Estich »esperant als seus padrins...»
- MAR. ¿Per qué? ¿qué m' han de fè 'ls seus padrins? ¿No seria millor que li digués qu' estich esperant lo seu vidrier?
- JOAN. Deixis de tonterias: firmi y envihi la carta al seu destino. Potsé 'l desafío no tindrà grans conseqüencias. Tal vegada 'n surtirà ab una petita ferida al bras... Tres senmanas de llit, y prou.
- MAR. (*Aixecantse espantat.*) ¿Pero que va de veras?
- JOAN. ¿Si hi va?... Vull que 'l lance 's verifiqui avuy mateix.
- MAR. ¡Ah, no senyor, no! Jo no 'm desafio.
- JOAN. ¿No?... Li dono cinch minuts de temps per pensarsh'hi. O acudeix al camp del honor... ó 'm torno á quedar lo titul de marquès. (*Se 'n va pèl costat, dreta.*)
- MAR. Pero... ¡no es ben trist que per un vidre haja de fer tres senmanas de llit! ¡Una cosa que potser ab un pegat de paper podria adobarse!...

ESCENA XX

MARQUÉS y CALAMANDA.

(Va adornada ab Ulassos molt esgarrifosos y flors al cap molt mal posadas: un tipo ridicul y pretenciós.)

- CAL. ¿Qué hi ha? ¿qué son aquests crits?
 MAR. Pots ben vestirte de gala... ¡Está rabiós! Ara vol que 'm desafihi.
 CAL. ¿Tú? ¿per qué?
 MAR. Perque fassi tres senmanas de llit... Pero no t'espantis: no aniré al camp del honor encara que m'hi porti ab un carretó.
 CAL. ¿M'ho juras?
 MAR. ¡Si!... T'ho juro solemnement davant dels nostres antepassats... davant de 'n Garibaldi.
 CAL. ¡Gracias!
 MAR. Pero t'adverteixo qu'estém completament perduts.
 CAL. ¿Per qué?
 MAR. Si no 'm desafio, 's queda altra vegada 'l nom de Carquinyoli.
 CAL. ¡Deu meu! ¿es cert?
 MAR. Si: y tornarém à ser Cunills, com avants.
 CAL. ¡Oh! ¡Aixó may, may!

ESCENA XXI

MARQUÉS, CALAMANDA y LLORENS.

- LLOR. ¡Hola! ¿m'esperava?
 MAR. (Sech.) No esperava á ningú.
 LLOR. Bé; es igual. (Encara que no hi vist al altre, lo moment es oportunitissim.) (Ceremoniós.) Senyor marqués, senyora marquesa...
 MAR. ¿Qué hi ha?
 LLOR. Portat pèl interés que la seva familia m'inspira, vaig á donar un pas que pot omplir d'alegría aquesta casa.
 MAR. (Si 's voldrà desafiar per mi...) Digui.
 LLOR. Vostés coneixen al senyor Vidal.
 MAR. ¿Y qué?
 LLOR. Que en nom seu, tinch l'honor de demanar per ell la mà de la seva filla.
 CAL. ¿Qué diu aquest home?

- LLOR. Dech advertirlos per endavant, qu' ells dos s' estiman.
- MAR. ¡Aixó es fals!
- LLOR. Ho sè de cert. Espero la contestació passejant pèl jardí. (*Se 'n va pèl foro.*)
- MAR. ¿Casar la pobra Enriqueta ab un pintamonas?
- CAL. És veritat; pero... en cambi...
- MAR. ¿En cambi, qué?
- CAL. Aquest casament pot salvarnos.
- MAR. ¿Cóm?
- CAL. Sent lo marquès gendre nostre, lo seu titol se queda á casa...
- MAR. ¡Tens rahò! Y quedantse 'l titol á casa, tots ens en podém servir... ¡Quina idea! Es verdaderament un plan admirable... (*Per la noya, que vè.*) Miratela; aquí la tens.

ESCENA XXII

MARQUÈS, CALAMANDA y ENRIQUETA.

- CAL. ¡Vina, filla meva!
- MAR. (*A Cal.*) Comensa, jo ja t' apoyaré.
- CAL. No: comensa tu, que li farás més respecte.
- MAR. Enriqueta...
- ENR. ¿Qué hi ha, papà?
- MAR. Aquest demati t' hem parlat del senyor Angel.
- ENR. Sí: ¿ja han quedat entesos? (*Ab interés.*)
- MAR. ¡Ay!... Es veritat qu' es un gran partit; pero ta mare troba...
- CAL. No; ton pare.
- MAR. En fi, som tots dos: trobém que 'l senyor Angel... no 't convè.
- ENR. ¿Per qué?
- MAR. Per res; pero ta mare...
- CAL. Ton pare. (No sè per qué m' hi ha d' embolicar.)
- MAR. Ta mare y jo tenim un' altra proporció més ventatjosa; un pintor, un jove més guapo, més fi... y més noble que 'l senyor Angel.
- ENR. ¡Impossible! (*Desesperantse.*)
- MAR. Pensa, Enriqueta, que del tèu casament ab aquest pintor depén la nostra ditxa, la nostra felicitat...
- ENR. (*Romp á plorar.*) ¡Y la meva desgracia!
- CAL. No ploris, filla meva...
- ENR. ¡Serè molt desgraciada!
- MAR. ¡Aixó trenca 'l cor!... ¡Y tot per un vidre de tres rals!...

- ENR. Si vostès ho ordenan, 'm sacrificarè; pero serè molt infelis, molt. (*Plorant.*)
- MAR. ¡Y jo també ho serè! (*Plora*)
- CAL. ¡Y jo! (*Plora.*)
- MAR. ¡Si al menos tinguessim un parell de fillas, tot podria arreglarse!
- CAL. ¡Es veritat!! Y no tenirne més que una!
- MAR. ¡Y haverla de martiritzar aixís!... (*Ploran tots tres. Pausa llarga. Transició.*) Vaja, aixó es una cobardia. (*Serenantse.*) Aixó no pot ser: avants que tot, siguém pares.
- CAL. Tens rahó; siguém mares.
- MAR. ¿Tu no estimas al pintor?
- ENR. No senyor.
- MAR. Donchs... no t' hi casarás: serás la esposa del senyor Angel.
- ENR. ¿De veras?
- MAR. Ja estich resolt: que vingui ara aquest tipo.

ESCENA ÚLTIMA

MARQUÈS, CALAMANDA, ENRIQUETA, JOAN

y poch á poch tots.

- JOAN. Aquí 'm tè: ¿la seva resposta?
- MAR. La meva resposta es aquesta. (*Solemne.*) Jo 'm dieh Cristófol Cunill, ex-comerciant de terrissa ordinaria. Desde avuy torno á pendre 'l meu nom: vosté quedís lo seu y... llestos. (*Apareix Llorens que s' acosta al grupo, menjant.*)
- JOAN. Me 'n alegro: aixó es lo que jo volia.
- MAR. (*Alsant la veu.*) ¡Y en quant á la meva filla, no la logrará, ¿ho sent? no la logrará may!
- JOAN. (*Admirat.*) Permétim... no li he demanada pas.
- MAR. ¿No?
- LLOR. (*A Joan.*) Lo qui l' ha demanada soch jo.
- MAR. ¡Y donchs, senyor majordom! ¿qué s' ha embolicat vosté?
- LLOR. No... jo no m'hi embolicat res: era senzillament que com un majordom s' ha de cuydar de tot... 'm semblava que aquest plan convenia á la familia. (*Entra Anton, de frac, y s' aproxima al grupo, prop del marquès.*)
- JOAN. En fi, ja que vosté torna á usar lo seu nom, permétim que jo també usi 'l meu. Li participo

que jo no soch marquès, ni tinch res de Carquinyoli.

MAR. ¿Ah, no?

JOAN. Me dich Joan Vidal, soch paysatjista... y pari de contar.

MAR. ¿De veras?... (*Pegant una puntada de peu á Anton.*) Apa, trèute 'l frac tu... (*A Joan.*) Y donchs, lo verdader marquès... ¿qu' es mort?

JOAN. No, no 's trastorni. (*Ab ironia.*) Actualment viu á Londres y guanya molts diner pintant. Es un dels meus millors amichs.

MAR. Es dir que..

JOAN. ¡Estigui tranquil! No sabrà res... Pero créguim; al món cadascú ha d' ocupar lo lloch que li correspon: los nobles entre 'ls nobles... los ex-comerciants de terrissa entre 'ls plats y ollas.

MAR. Agraheixo moltíssim la lliadó... ¡Senyor majordom! (*Llorens se quadra.*) Tinch l' honor de comunicarli que ja no 'l necessito per res.

LLOR. Perfectament... (*Sort que ara al jardí me li he menjat totas las peras.*)

MAR. ¡Ja ho veus, esposa meva! Hem nascut Cunills y Cunills morirém.

CAL. (*Ab mal humor.*) Bè, bueno, bueno: anèm á acabar de extendre la bugada.

MAR. Espérat...

(*Al públich, adelantantse.*)

Si volen que m' aconsoli
y 'l ferho no 'ls mortifica,
aplaudeixin una mica
al marquès de Carquinyoli.

OBRAS DE C. GUMÀ

LIBRERÍA ESPANYOLA DE LÓPEZ, RAMBLA DEL MITJ, 20.

PTAS.

Fruyta del temps. —Colecció de poesias, formant quatre tometes titulats: <i>Fruyta amarga, Fruyta verda, Fruyta agre-dolsa</i> y <i>Fruyta madura</i> , 2. ^a edició ilustrada. Cada tomet 0'50 pessetas, tots junts.	2'00
L' amor, lo matrimoni y 'l divorci. —4. ^a edició, ilustrada.	0'50
Del bressol al cementiri. —5. ^a edició, ilustrada.	0'50
Buscant la felicitat. —3. ^a edició, ilustrada.	0'50
Petons y pessichs. —3. ^a edició, ilustrada.	0'50
Barcelona en camisa. —3. ^a edició, ab dibuixos.	0'50
Lo deü del siglo. —2. ^a edició, ilustrada.	0'50
¿Home ó dona? —2. ^a edició, ilustrada.	0'50
La dona nua. —(<i>Moralment</i>)—3. ^a edició, ab dibuixos.	0'50
Tipos y topos. —(<i>Colecció de retratos</i>).—2. ^a edició, ilustrada.	0'50
¿Guerra al cólera! — <i>Instruccions per combátrel</i> , 2. ^a edició.	0'25
Cla y catalá. — <i>Llissons de gramática parda</i> , 2. ^a edició, ilustrada.	0'50
Don Quijote de Vallearca. — <i>Viatje extraordinari</i>	0'50
¿Ecco Homo! —Monòlech representable, 5. ^a edició.	0'50
Mil y un pensamientos. —Colecció de máximas y sentencias, escrita expressament pera la classe obrera. Un tomo de unas 100 páginas.	1'00
Lo Rosari de l' Aurora. —Album humorístich, ab infinitat de caricaturas, 2. ^a edició.	0'50
Filomena. — <i>Viatje de recerco al interior d' una dona</i>	0'50
Lo cólera y la miseria, y una carta al Dr. Ferrán.	0'50
Sobre las donas. —Polémica entre <i>C. Gumà</i> y <i>Fantástich</i>	0'50
Gos y gat. —Juguet cómich en un acte y en vers, 2. ^a edició.	1'00
Vuyts y nous. —Ab lo <i>retrato</i> del autor.	0'50
Un cap-mas. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1'00
20 minuts de broma. —Un tomet que conté dos monòlechs representables, titulats: <i>¿Tres micos!</i> y <i>Un cessant</i> , 2. ^a edició, ilustrada.	0'50
Lo pot de la confitura. —Colecció de poesias.	0'50
La Exposició Universal. —Humorada agre-dolsa, en vers, 2. ^a edició.	0'50
Cura de cristiá. —Juguet cómich, en un acte y en vers. (En colaboració ab J. Roca y Roca).	1'00
Guia cómica de la Exposició Universal. —Un tomo d' unas 100 páginas, ab un plano y varios dibuixos.	1'00
L' amor es cego. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1'00
Una casa de dispesas. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1'00
Cansons de la flamarada. —Un tomo de 128 páginas.	1'00
La primera nit. —(<i>Impressions d' un nuvi</i>). 3. ^a edició, ilustrada.	0'50
Lo día que 'm vaig casar. —(<i>Impressions d' una nuvia</i>). 2. ^a edició, ilustrada.	0'50
Ensenyansa superior. —Juguet cómich, en un acte y en vers.	1'00
Drapets al sol. —Escándol humorístich, en vers, 2. ^a edició, ilustrada.	0'50
Quinze días á la lluna. —Gatada semi-seria, en vers, ilustrada.	0'50
Ni la teva ni la meva. —Comedia en tres actes y en vers.	2'00
Un vlatje de nuvis. —Humorada en vers, 2. ^a edició, ilustrada.	0'50
¿Quina dona vol vosté? —Humorada en vers, ilustrada, 2. ^a edició.	0'50
Lo primer día. —Juguet cómich-líric, en un acte y en vers.	1'00
Art de festejar. —Humorada en vers, ilustrada, 2. ^a edició.	0'50
Guia del conquistador. (Seg. na part del <i>Art de festejar</i> .) Humorada en vers, ilustrada.	0'50
¿Colón ó Carnestolta? —Ensarronada cómica municipal, ilustrada.	0'50
¿Abaix lo existent! —Di-barat cómich, en un acte y en vers.	1'00
Lo marqués de Carquinyoli. —Juguet cómich en un acte.	1'00